

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

* V velikosti je m. d. s.

„EDINOST“ izhaja vsako sredo; cena za vse leto je 4 gld. 40 kr., za polu leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr. — Za oznanila, kakor tudi za poročila se plačuje za navadno trišopno vrsto: 25 kr. če so tiska 1 k at., 25, če so tiska 2 k at., 30, če so tiska 3 k at. Za večje črke po prostoru. Pri večkratnem tiskanju je cena v primeri manjša.

Naročnina naj se pošilja upravitelju (Podata Romanu št. 106). — Vse drugo uredništvo. — Nepriznana pisma se ne sprejemajo. Rokopis brez posebne vrednosti se ne vrača. — Posamezne številke se dobivajo po 10 kr. v okolici; Na Opčinah, na Prucku, v Bazovici, v Bazovici, v Škedenji in M. Magdaleni zg.

Vabilo na naročbo.

Čestite gospode, ki so naročeni le na polu leta našega časnika, vljudo vabimo, naj mu tudi v prihodnje svoje pomoči ne odtegnó.

Nove naročnike prosimo, naj se blagovolé hitro oglasiti, da bo mogoče določiti število tiskov i liste o pravem času razposlati.

Mnogo naročnine imamo še tirjati; prosimo tedaj vsacega, kedor še ni plačal za prvo poluletje, naj se podviza.

Rodoljubom, kateri so nas doslej blagodušno gmotno i duševno podpirali, izrekamo srčno zahvalo ter jih h krati prosimo, naj bodo nam tudi še odslej podpora v trudopolnem narodnem delu.

Deželni zbori.

V tretjej seji tržaškega deželnega zbora, dne 21. t. m. je prišel najprej na dnevni red predlog poslanca dr. viteza Wittmanna, zastran nekaterih promemb v brambenem zakonu.

Poslanec dr. Defacis je ta predlog pobijal, ker je potrebne promembe deželni zbor uže pred dvema letoma po temeljitem preudarku določil i deželnemu odboru ukazal, naj sestavi dotično spomenico, da jo vladi izroči. Naj se tedaj deželnemu odboru naroči, naj vnovič pošlje spomenico ministerstvu, da to preudari želje deželnega zbora.

Dr. Wittmann sicer temu ugovarja, vendar je bil njegov predlog zavržen in Defacijev sprejet.

Dalje nasvetuje dr. Wittmann, naj se napravi v Trstu banka v korist trgovinske mornarice ter utemelji svoj predlog.

Poslanca dr. Dompieri in dr. Artelli pobljata tudi ta predlog, ki se tudi zavrže.

Potem so se predložili računski sklepi o tržaškem zemljiško-odveznem zalogi za leti 1878 in 1879. Iz teh se vidi, da je bilo dohodkov 191.140 gld. 78 kr. in troškov 190.486 gld. 28 kr. tedaj je ostalo čistega dohodka 570 gld. 50 kr., in ako se temu všteje prejšnji prebitok z 23.915 gld. 90 kr. tedaj je čistega dohodka 24.486 gld. 40 kr. Deželni zbor potrdi račune ter ukaže mestnej blagajnici, naj dolgove z vso ostrojtjo iztirja.

Potem se prebere poročilo deželnega odbora o gospodarstvu z deželnim šolskim zalogom v letih 1878 in 1879. Ta zalog znaša v obligacijah nominalne vrednosti 232.230 gld. v kurznej vrednosti 205.363 gld. 55 kr. in nosi čistega dohodka 12.061 gld. 94 kr. Zbor vzame poročilo na znanje.

Prošnja podpornega društva za bolne dijake na Dunaji, kakor tudi podpornega društva dijakov filozofije na dunajskem vseučilišču za podporo v letu 1880 izročite se mestnemu zboru, ker deželni zbor zato nema nobenega zaloga. (1)

Podlistek.

Ali nema Primorska skladateljev?

(Spisuje Janko Leban, učitelj v Lokvi).

Pri različnih narodnih veselicah, pri katerih se tudi poje, vidimo, pogledavši na veselični spored, skoro samo imena skladateljev, ki niso Primorci, naših rojakov imena so na takovih sporedih le »bele vrane«. Ta okolnost in nepoznanje razmer utegne marsikomu vzbuditi praskanje: »Ali nema Primorska slovenskih skladateljev? — Ako tedaj danes jaz prevzemam rešitev tega pitanja, mislim, da ustrežem večini naših čitateljev, saj je vendar hvale vredno, da se trudimo spoznavati onih mož, ki so zaslužni za naš narod. Vsaka dežela je ponosna na mož, ki so se po svojih duševnih proizvodih odlikovali ali še odlikujó, naj si bodo pesniki ali skladatelji. Češčeé take svoje može dajemo si spričevalo, da smo jih vredni; narod, ki svojih zaslužnih mož ne zna ceniti, tak narod ni vreden, da so se mu rodili.

Prehajajoč torej k reševanju zadanega si vprašanja trdim: Primorska ima tudi slovenske svoje skladatelje. Res, nij jih toliko število, nego n. pr. v sosednjem Kranjskem; vendar so naši skladatelji možje, katerih smemo biti istinito veseli, s katerimi se lahko — *ponašamo!* Naj pričnem s Kocijančičem.

Poslanec dr. Dompieri je potem poročal o načrtu zakona, glede naložitve normalnega šolskega zaloga in doneskov iz dedin v korist ljudskih šol.

Vladni komisar je na to omenil, da ni treba takega zakona, ampak uže zadostuje, da deželni zbor o tem sklep stori.

Deželni zbor sklène na to, naj se deželnemu zboru ukaže, naj od deželnega namestništva prevzame šolski zalog, da se na obresti naloži.

Istrski deželni zbor se je po kratkem zasedanju, ko je potrdil računske sklepe za leti 1878 in 1879 in obravnaval proračune za leti 1880 in 1881 — dne 23. t. m. razšel. Sklep o ustanovitvi upne zemljiške banke smo omenili mej domačimi stvarmi.

V tretjej seji kranjskega deželnega zbora dne 19 t. m. je naznanil deželni prvosednik g. Winkler, da je cesar podaril iz svoje zasobne blagajnice po toči poškodovanim Doljencem 4000 gld. Zbornica je to radostno vest z slava i živiočlici sprejela i deželnemu načelniku naročila, naj blagovoli Nj. veličanstvu cesarju zborovo gorko zahvalo sporočiti.

Potem se je sklenolo, da imajo deželni poslanci dobivati dnevščino od tistega dne, v katerem se njihov dohod vpiše v dotični dnevnik; kdor je na odpustu, ali se ne vdeleži sej, ta za ta čas nema dobivati dnevščin, če izostanka temeljito ne opraviči. Vsem deželnim poslancem pa se imajo ustaviti dnevščine, ako se zborovanje najmanj za osem dni pretrga.

Dalje se je obravnaval proračun učiteljskega penzijskega zaklada. Na vrsto je prišlo tudi več prošenj za pripomoč, in raznim okrajnim cestnim odborom se je dovolilo pobiranje potrebnih priklad za cestne troške.

Prošnja okrajnih cestnih odborov: Ribnica, Kočevje, Logatec i Lož, naj se dovoli štiri mitnice, ali pa naj dežela prevzame najbolj rabljene ceste v svojo oskrb, izročila se je deželnemu odboru, da jo preišče.

Kranjski deželni zbor. Četrta seja 21. junija.

Deželni predsednik gosp. Winkler podá zbornici v obravnavo postavlo o vredbi ribštva na Kranjskem.

Potrđi se račun in proračun gledišnega zaklada, potem pa dr. Schrey v imenu finančnega odseka poročá o proračunu normalno šolskega zaklada za l. 1880. Baron Apfaltrern želi, da bi znanprej deželni odbor sam ne dajal več podpor za zidanje šolskih poslopij, ker to je zborova reč; zbornica temu pritrđi.

Pri odsekovem nasvetu: da se za remuneracijo katehetom na štirirazrednih ljudskih šolah uvrščenih 700 gld. dá le, ako bo normalno šolski zaklad po državni sodnji v to obsojen, — vname se živahen razgovor.

Vit. Vesteneck stavi namreč predlog, da se ima oni znesek vsakako porabiti v svoj namen, a da ima deželni odbor iskati razsodbe od najviše sodnje o tem, kdo ima šolskemu zakladu povrniti te troške, t. j. plačevati katehete po štirirazrednih šolah. Grof Thurn pravi, kako potreben je poduk v krščanskem nauku

I.

Josip Kocijančič se je rodil v Kanalu na Goriškem 1849. leta. Studiral je v Gorici in dognavši gimnazijo šel na Dunaj pravoslovja se učiti. A dolgo nij ostal tam. Prišel je domov v Kanal, kder je sprejel koncipijentsko službo pri g. K. Pa tudi to za kratek čas. Šel je zopet studirat, in sicer tokrat v Gradec. Po mnogih neveselih izkušnjah se je vrnil bolan v Kanal, kder je mladolet — jedva v 29. letu 1878 umrl.

Kocijančič je bil od narave jako nadarjen mladenič, osobito za muziko, za lepo petje, za katero je imel nepopisljivo veselje. On je bil nedvojbeno najboljši pevecodja na Primorskem, imel je čudovito moč na svoje pevce, da so zares pod njegovim vodstvom izvrstno peli. Z rajnkim svojim bratom Avgustom sta si bila najboljša prijatelja. In kako ne bi? Saj sta se v enej in isti vasi poročila, skupaj sta na gimnaziji studirala, oba bila uneta osobito za narodno našo pesen. Spominjam se, kako je pred kakimi desetimi leti Kocijančič obiskával brata. Oba sta si drug drugemu kritikovala skladbe. Ves zamaknen je stajeval jako simpatični Kocijančič pred glasovinom, na katerem je rajnki brat kako novo lepo skladbo igral. In ko je končal, poskočil je Kocijančič radosti se topeč in objemši prijatelja vsklikol: »Oj, Avguste, to je pa lepo! Zagodi, zagodi še enkrat!« In zopet je naš Josip ozbiljno-mirno poslušal.

Kedó bi bil takrat mislil, da ta dva ljubljenea boginje Evterpe tako k malu pokrije hladna mogila? Nemila Morana

in krščanska odgoja mladine na ljudskih šolah in kako se na Kranjskem poganja duhovščina za šole; zato bi on želel jej še več remuneracije nego je zdaj dobiva. — Dr. Den je tudi za Vesteneckov predlog, vendar ne bi mu bilo prav, ako bi ti troški padli na občine.

Deželni prvosednik g. Winkler priporočá ta predlog. Ko bi viša sodnja ne določila, da se remuneracija plačuje iz deželnega zaklada, dobí se povračilo lahko drugod. Po državni šolski postavi je poduk v veronauku obligaten in imajo skrbeti zanj duhovske oblasti. Po postavi od l. 1879 so bile pa te določbe nekoliko omejene, ker ta naravnost določuje, da se mora na štirirazrednih šolah za ta poduk dajati remuneracija; to dovoljuje tudi res deželni šolski svet po nasvetu okrajnega šolskega sveta. Od kod naj se jemlje ta denar, to pa je še nerešeno vprašanje. Občine so po postavi zavezane le do materijalnih potroškov za šolstvo, kakor za vzdrževanje, kurjavo in snajenje šolskih poslopij, napravo učnih pripomočkov itd. Učitelje pa mora postaviti plačevati normalno-šolski zaklad, kateheti pa so vendar le tudi učitelji. Pa so še drugi silni vzroki za sprejem onega predloga. Če se deželni odbor spusti na pot pritožbe, bode ta tožba gotovo dolgo tekla, ker bo imela več potov. Je pa uže tudi iz previdnosti potrebno, da se na Kranjskem ne postopa tako odurno s stanom, ki se je bolj nego koder koli sprijaznil s šolskimi postavami. Ne le, da kranjska duhovščina se ne upira ljudski šolski postavi, še celó v 30 šolah za silo duhovni podučujejo. Ako bi se tako majhen znesek ne hotel dovoliti, kazalo bi to malo pripoznanja in prijaznosti. Zato priporočá govornik, naj se ta predlog sprejme.

Poslanec gosp. Klun izrazi svojo radost nad tem, da so, po današnjih govorih soditi, liberalci one strani spremenili svoje menjenje o katehetih in o veronauku v šolah. On je uže večkrat potezal se za katehete, pa brez vspeha. Remuneracija jim vsakako pristuje. Res ima cerkev skrbeti za verski poduk mladine, ali to lahko stori tako, da kateheti ne bodo vezani na šolski red. Vesteneckov predlog bi pa prehudo zadel občine, ako bi viša sodnja določila, da se mora od njih iztirjati odškodnina za remuneracije. Da bi ta ne obsodila občin, moral bi nazadnje plačevati morda celó verski zaklad, ki je uže tako pasiven, da ga mora država zakladati. Zato govornik predlaga, naj se s Vesteneckovega predloga izpusti stavek, ki naklada deželnemu odboru dolžnost, vprašanje zarad odškodnine šolskemu zakladu dati v razsodbo viši sodnji.

Dr. Schaffer meni, da je deželnemu odboru po tem še tako na voljo dano, iskati ali ne iskati odškodovanja, Vesteneck ugovarja gosp. Klunu, dr. Schrey se ustavlja vsem predlogom. Deželni predsednik gosp. Winkler pa pravi, da se kateheti vsakako morajo plačevati iz šolskega zaklada, ker so učitelji in tudi po deželnem šolskem svetu imenovani.

Pri glasovanji se sprejme Vesteneckov dostavek, o Klu-

je prestrigla življenja nit Kocijančiču 29, a bratu Avgustu 31 letnemu! *Britha jima osvoda!*

Josip Kocijančič je bil premarljiv nabiratelj narodnih pesnij osobito po Goriškem. Hvalo smo mu dolžni Slovenci, da nam je otel toliko lepih biserjev, katere je v dveh zvezkih nabiral sam izdal ter založil rodoljubni g. Kovačič pri sv. Luciji na Tolminskem, radi česar smo mu slovenski Primorci istinito hvaležni. Daj Bog, da bi se tudi drugim Kocijančičevim skladbam našel založnik!

Kocijančičeva dela je sodil njegov prijatelj in moj brat, Avgust Leban, 30. maja 1879. l. umrl e. kr. učitelj v Gorici. Ker je njegova kritika povsem nepristranska in dobra, tako da jaz nič njej pristaviti nemam, pričóujem jo tukaj od besede do besede, in to toliko raji, ker še nikder nij bila tiskana. Slove tako:

»Kocijančičeva fantazija je bujna, njegov stav ni prisiljen, akopram je čas okoren in ne vselej pravilen. V obsežnih napevih se kaže njegova omejenost; vaje, iz narodnih pesnij vence viti, v katerih brez posebne zveze napevi podi napevi, — ni se mogel temu ogniti, radi česar se njegovi večji napevi sličejo takim vencem brez prave zveze v svojih delih, radi tega brez oblike in umetne vrednosti. V čemer se pa Kocijančičevi napevi osobito odlikujejo, to je, da se pesnikova misel ko bliščevo jedro plastično in h krati pregnantno poslušalca razkriva; v tem bodi Kocijančič vrgel večini slov. skladateljev. A Kor. je poleg pesnikovih misli priptelal napevu tudi svoje osobne

novem predlogu so glasovi na obeh straneh enaki (16 proti 16), vrže ga še le deželni glavar Kaltenegger s svojim glasom, kar napravi v zbornici veliko strmenje.

Glavarjevemu beneficijatu gosp. Jos. Lembergerju v Komendi se povikša remuneracija od 250 na 300 gld. na leto.

V češkem deželnem zboru je 26. t. m. večina zavržla vladno predlogo glede prenameritve deželnega volilnega reda. To je silno važna politična dogodka, to je poziv, s katerim se je poklicala na boj Taffejeva vlada; upamo, da se tega boja ne ustraši, ampak pogumno izdere pravice, sveti meč ter ž njim pobije Herista i nespravljive njegove pristaše. Ta sklep je vlado poklical na ozbiljno, krepko, brezobzirno delo.

V graškem deželnem zboru je poslanec Karlon govoril za to, da se njegova predloga glede znižanja šolske dolžnosti in omejenja ženskih svobode izročita naučnemu in občinskemu odseku v preudarek. Opiral se je na to, da je za prvi predlog došlo 680, za drugi pa 700 prostov; ali njegova predloga se nista sprejela, češ, da ne spadata v področje deželnega zbora. — Tako ustavaška večina graškega deželnega zbora sama sebi žlico krade i pravice jemlje! Ali se to ne pravi, svobodi v obraz biti? Tako delajo — svobodnjaki!

Ustavoverna manjšina solnograškega deželnega zbora se zborovanja zopet vdeležuje. Nu, slave si ni pridobila z smešnim kujanjem.

V lukovinskem deželnem zboru, v katerem je bila doslej vedno centralistiška stranka v večini, prišli so nenadoma federalisti v večino; judovska nemška liberalnost je propala.

Dopisi.

Iz Materije, dne 29. maja *

Prejmi, draga »Edinost«, malo vrstic iz nezmožnega mojega peresa. Pravica me sili pohvaliti vrliga moža, kateri je razodel nemir v matarskeji županiji v št. 19. Veseli nas, da je svet izvedel, kake krivice se pri nas gode. Kdo trpi? Ubogi preprosti kmet.

Priliko sem imel opazovati pri naši volitvi, kako ubozega kmeta zapeljuje stranka, katera se briga le za svoj žep; zabadava se ni trosil denar, zabadava ni bila pijača; če bo kmetu to koristno, o tem močno tvomimo. Ubogi kmet trpi, prisiljen se priklanja »zlatemu teletu«, kakor judje v puščavi.

Pri nas imamo moža, kateri hrepeni splaziti se na županski stol, i se bahá z dobrotami, katera dela kmetom; ena taci dobrot je ta le: Ubogemu kmetu, kateri ga je potreboval za pričo pri c. k. sodniji, zaračunal je za dve uri hoje 6 gl. če tudi je imel sam svoje opravke pri sodniji. Ta ubogi kmet ni mogel moža plačati, zato pa mu je z sodniškim slugam polu voza vzel da si je svojo pot k sodniji poplačal.

Dokler homo imeli take može, kateri gledajo, da bi ubozega kmeta drli, ne bode nam pomagano.

Občinar.

»Krasa, dne 20. junija.

V četrtek popoldne sem prišel slučajno v Sežano k šolski veselici, katera se je vršila na prostem v gostilnici g. Skaramanga. Slučajno, pravim, ker o tej veselici nisem nič vedel prej, torej nisem tja prišel z namenom, da bi kakemu časniku o njej poročal. A ker mi je bilo slišati vstopiščemu na vrt: »Schet doch, wir müssen fremde Correspondenten da haben, damit sie in die Zeitungen auch von diesem Schulfeste schreiben«, prav zato hočem te veselice tu kratko omeniti na jezo dotičnemu gospodu, ki je omenjene besede izrekel. Prepričan naj bode tudi ta gospod, da meni nikdo nema pripovedovati, naj v časnike ne pišem, niti nisem tak plašljivec, da bi se bal »za kruh«, če o poštenih rečeh časnikom poročam. — Torej ad rem!

Ob petih popoldne so prišli otroci, katere je spremljevalo učiteljsko osebje, na gostilnični vrt ter začeli so tam, lepo uvr-

*) Prvega dopisa nismo prejeli. — Ureda.

nazore in dogodbe, kar pa more umeti le tisti, kedor je bil v ožjej prijateljskeji zvezi ž njim. Tako je n. pr. »Izpoved« nastala pri priliki, ko sva ž njim bila v Ročinji ter so ga neke tercijske ulekle čez zobe radi nekega dekleta (primeri v tej pesmi: o! kaj so si prizadejale jezike starke redkih zob!). V pesmi »Njega ni« je izrazil, kar se mu je nekdaj prigodilo: dekle, v solzah se topeč, klečalo je pred njim, proseč ga ljubezni. Kocijančič je bil ženskim čestjo jako nepristopen, neumljen, kakor so se sploh v njegovem življenju srečevala protislovja.

Kar daje Koc. pesnim posebno vrednost, to je, da se nekatere (posamezni deli pri vseh) glase ko narodne (primeri »vabilo«), po naravi posnete so pa vse (primeri memo drugih v »majniku«: »rad slišal tice kukavice v zelenem bukovi bi glas«; tu čuješ popolnem kukavičju ku ku! In kako te boža v tem istem napevu idilično-igrivi motiv: »rad gledal čedo bi po gričih... V »izpovedi« poleg uže navedenih »stark« je jako naravno pogojeno: »kako bi jaz bil jezen nanje...«; kaj porečemo pa k periodi: »Kito cvetja mu je dala, s cvetjem dala mu sree«; kogar ti takti ne ganejo, naj gre izpred ljudi: on ni človek. Nepotrebno je, da spregovorim o »Oblačku«, ki ga je uže čestito slišal in sodil slovanski svet. Naj rečem le toliko, da ta pesem ima le malo vrstnic (namreč ko podoknica) ne le v slovenskeji glasbeni literaturi, temuč tudi v tujeji, in prav to za to, ker je vse tako naravno, položji prikladno. V tem, da je naravno posnemal, bodi Koc. vzor osobito onim, ki enemu in istemu napevu potikajo po več tekstov nadomestovaje posvetne besede

ščeni, različne pesni deklamovati; vmes so marsikoj lepo pesen zakrožili. Vse to je na vsakega navzočega naredilo dober vtisek in kakor jaz, tako se je menda marsikoj z mano rad želel nazaj v prebelažna detinska leta, ko človek vendar tako srečno, tako brezskrbno živi in mu kragulj še ne kljuje srca od zore do mraka, od mraka do dne. Po marsikateri genijevi deklamaciji in marsikoji melodiozni pesenci, katere so naši mladi ljudje — učiteljskemu sežanskemu osebju na čast — srečno izvršili, stopil je na oder fanté III. razreda in govoril je genijev govorček, ki je meril osobito na to, da pokaže v pravej luči veliko ljubezen, veliko trudaljubivost, katero ima predsednik krajnega šolskega sveta g. Deleša v prospeh sežanske narodne šole. In v zahvalo vrliga dejstovanja tega gospoda podaril mu je mladi naš govornik lep šopek. — Na to se je mej šolsko mladež razdelilo dosti črešenj in kruha, in ko so se naši zubčki najedli bili, pričeli so otroške igre. Veliko veselost so izbudile te igre, katere iz pedagogičnega stališča vsak pametnjak odobruje. Točno ob 7. uri zaropote boben, trobenta zapoje in evo, otroci se uvrste lepo in se zastavo odkoračijo po vojaško v spremstvu učiteljskega osebja pred šolsko poslopje, kjer se razidejo. Srečna mladina! naj bi ti pač zmerom tekle tako sladke urice ter bi ti veselja tudi v prihodnjeste ne ogenilo — življenje! — Bog ohrani tudi tvoje dobrotnike, katerih se posebno v Sežani razveseliš.

Sodnijski pristav, g. Ternovec je odšel iz Sežane na svoje novo mesto ko sodnik v Vodnjan v Istro. »Edinost« je uže kratko omenila zaslug tega vrliga moža in to je storil tudi »Slov. Narod« v posebnem dopisu iz »Sežanskega okraja«, ki je potekel iz peresa pisca teh vrstij. — Žal, da dotične številke noben sežanski naročnik dobil ni, kar je še bolj čudno, ker opravištvu tega istega lista v današnji številki na neko vprašanje določno odgovarja: »da je ono v Sežano ono številko resnično poslalo, da utegne torej morda na pošti vzrok biti, da je naročniki niso dobili«. — Reši to uganko, kedor jo zna, jaz je ne morem; čas pa vse spravi na dan, in onda vam hočem še o tem poročiti.

Gradinar.

V Trstu, dne 27. junija.

(Municipalni beriči in okoličani!)

Minoli teden sem bil na ribjem trgu in sem videl, kako laškim ribičem magistratovi beriči predstvo dajo. Nek okoličan je prišel z ribami na trg in stopil tik laških ribičev, ti pa so ga začeli odganjati z mostro di schiavo; precej je bil tudi magistratovi beriči (po domače lampareto) zraven in je tudi okoličana z ščavo pital ter ga na trgu za laške ribiče uvrstil. Prášamo: je li prav, da je domačin Avstrijec za Laha postavljen in da slavni magistrat dopušča, da njegovi beriči ne spoštujejo domačinev?

V tej zadevi bi prav bilo, da vlada začne zabranjati laškim ribičem ob avstrijskih obalah ribe loviti, da tako domačin ribičem pripomore, da ne bodo trpeli škode, katero jim sosednji laški ribiči v naših vodah delajo. *)

V Gorici, dne 27. junija.

Naše mesto, ali bolje: vsa dežela je praznovala na sv. Ivana dan redko svečanost, petindvajsetletnico svojega prevzvišenega pokneženega višjega škofa. Veseli nas, da je dočkal to znamenito čast Dr. Andrej Gollmayr, — ki je vedno razumel ohraniti lepo slovo in ljubezen mej goriško duhovščino obeh narodnostij. Prepričali smo se 24. t. m., da ga ta čista in ljula, kakor svojega očeta.

V spomin slavnosti je osnovalo kat. društvo besedo, pri kateri smo izredno čuli slovenski, po č. g. dr. Gabrijelčiču sestavljeni, krepki i svečanosti primerni govor, — le škoda, da se nij zapela kaka naših, — da se aristokracija i tu zastopana

*) Vlada ima zavezane roke, po toorečnej trgovinskeji pogodbi, katero je, če se ne motim, baron Žvegoj z laško vlado sklenil, pridržana je laškim ribičem pravica ribjega lova tudi v našem morju. — Uta naš d. zavaj. poslanec, gospod Nabergoj, se je za uboge naše ribiče v državnem zboru gorke potezal, a znanu nam ni, koliko je to koristilo; vsekako pa je žalostno, da ptuji državljani domačinu kruh jemljejo; treba se prizadevati, da se ta krivica odpravi. Ureda.

s cerkeznimi naopaki. Kocijančič ni napevov »koval«, ne: ko je imel glasbeno misel, bil je tudi napev uže gotov, zato se mogó njegove melodije »srečae« zvati; plodovit pa ni bil. Da nahajamo sem ter tja kako tujo misel, temu se ni čuditi, kakor tudi temu ne, da se je sem ter tja ulezel kak neslovansk motiv. Kocijančič je sploh bil vsakovrstnim čutom jako dovzeten človek. A v njegovo obrambo naj vendar tu pristavim to: Domišljija sploh ne more ničesa stvariti; vso vsebino duševnega življenja si pridobivamo izključljivo le po zunanjih in notranjih začutenjih (Wahrnehmungen). Radi tega slepec (ko tak rojen) nema domišljije o bojah, glušec ne o glasovih, ljudje, ki imajo le malo duševnih nazorov, pogrešajo krilate domišljije v obsegu idealnega. Pri slehernem človeku sega domišljija le do tja, do kamor sega duševna vsebina. Stvarivna (originalna) je domišljija le, kolikor se tiče oblik. Ona snuje nove tvorbe, a le iz danih življenj opira se na opazovanja in na spomin. Fantazirati ni tedaj nič drugega nego: sočim in reproduciranim delom duševne vsebine podajati novih oblik in novih zvez (kombinacij). To bodi rečeno onim, ki jih je zasela vraža, kakor da bi fantazija mogla biti absolutno originalna. Da so Kocijančičevi napevi polni efekta, po čemer mnogo skladateljev brezvspešno vzdihuje, — temu je brez ugovora pritrčiti. Vzrok temu je, da je Koc. polovico svojega 29. letnega življenja bil pevovodja; zbog tega je natanjko poznal óne prehode, ki so občinstvo »grabili« (to je bil njegov izraz) ter je vporabljal; a tega, kar Nemec imenuje »Effecthascherei« ni mu možno očitati. Da je Koc. ko samouk došel do take stopinje

viša Ital. gospoda lepim slovenskim glasom bolj privadi. Predvečerom je svirala tudi pred škofjo mestna godba najlepši komade.

Vrhunec slavnosti je dosegla drugi dan pontifikalna maša, v krasno se zastavami okiňaneji stolni cerkvi. Mešani zbor je izvrstno pel prekrasno Stegnerjevo mašo. Ljudstva iz vseh stanov je bilo natlačeno, a zunaj cerkve je čakala še velika množica.

Osebo so počastili 83. letnega jubilanta škof ljubljanski in poreški, načelniki oblastnij, deželna duhovščina do blizo 200 oseb, razne druge deputacije, mej temi odborniki tuk. judovske občine. Od mnogo strani so došla voččila, na prvem mestu lastnoročno pismo se srčnimi izrazi i poudarjenjem zaslug za cerkev i državo od Nj. Veličanstva — našega Cara, dalje od nadvojvode Karol-Ludovika, grofa i grofice Chambord, ministra Conrad pl. Elybesfelda, škofa videmskega i t. d.

K obedu je bilo povabljenih le 30 oseb izmej višje odlične gospode, mej temi grof Franc Coronini, baron Rechbach, polkovnik Krušic, vitez Pajer i dr. Jos. Tonkli. Pri obedu je zopet svirala mestna godba. — Mej goste so razdelili dve poeziji slovensko in italijansko, prva iz spretnega peresa našega pesnika č. g. Gregorčiča, — dalje »trojno abecedo« v slovenskem, nemškem i hebrejskem jeziku po velenčenem jezikoslovcu g. prof. Štefanu Kocijančiču. —

Slavnost se je srečno končala z dobro izvršeno besedo mladenčev v malem seminišču. Slišali smo lepo ubrano petje i še posebno je dopadala igra: »Učenca gresta na tuje«; govori pa politične barve, kakor: »Cerkev in država« spada le v področje skušenega polnoletnega moža, ki vé in čuti kaj govori.

Zabilježim v kratkem v Vašem cenjenem listu to redko nam Slovencem še posebno važno svečanost, ker naša narodnost je uživala tu skozi i skozi enakopravnost. Da bi se nam toliko pravice godilo tudi po družih mestnih oblastnijah, — pa mir in prava sloga bi se hipoma povrnola mej obe deželni narodnosti.

Kritični politični pregled.

Domače dežele.

Vsi veljavni časniki vnanjih držav pripisujejo cesarjevemu popotovanju po Češkem veliko političsko važnost ter naglašajo, da je državna ideja grofa Taaffeja sijajno zmagala, le naši ustavaki temu priznanju ušesa masé ter se ustavljajo vsakeji spravi. V češkem deželnem zboru se bije zdaj boj, ki razsodi prihodnjo avstrijsko osodo.

Predzadnji vtorek je bil pod cesarjevim prvosedstvom ministerski svet, katerega so se vdeležili tudi ogerski ministri. Govori se, da se je določilo sklicati delegacije konec meseca avgusta v Pešti.

Zopet se govori mnogo o tem, da odstopijo ministri Stremayer, Horst, Korb in Kriegs-Au. Nekateri trdè, da je Horst bolan, drugi pa govore, da se le bolnega dela, ker ni mogel pregovoriti Stremayerja, naj se Taaffejeveji politiki z vso odločnostjo upre, za njegovega nastopnika imenujejo Welsersheimba, ki je sedaj na Tirolskem. Ugibajo se tudi imena družih mož, mej njimi grof Coronini, a vse to je menda le ugibanje. Gotovo je le to, da ustavoverna stranka zelo pritiska na omenjene ministre, naj odstopijo, ker meni, da s tem grofa Taaffeja spravi v zadrego. Nam se zdi, da bo Taaffe neprestrašen stal, ko se bo v razvaline valil Herbstov svet.

Ministri Horst, Stremayer, Korb in Kriegs-Au so odstopili; na njih mesto so bili imenovani: Welsersheimb, Streit, Kremer in Dunajewsky. V nedeljo so prisegli cesarju.

Z Dunaja se poroča politiki, da so se dela zastran izvršitve enakopravnosti v šolah uže začela i da se bode v prihodnjem šolskem letu dotičnim resolucijam ustrezalo.

V nedeljo je prišel srbski knez Milan na Dunaj. Cesar je poslal prvega svojega adjutanta, da ga je sprejel i spremljal na cesarski dvor.

glasbene naobraženosti, iz tega je razvideti, kolik je bil njegov genij in kolikega bodočega glasbenika je v njem izgubila Slovenija. Njemu je trebalo le migljaje, koj se je zavedel v labirintu glasbenega kanoničnega prava. Podal si mu ključ do skrivnosti umetnosti in odprlo se mu je svetišče samo. Mogočno je nanj (kar je sam priznaval) uplival ranjki Tovačovski, s katerim sta se dobro umevala. Tovačovski ga je prav za prav navdušil za skladbo, ker je koj spoznal v njem lep talent, pozival ga je čestito k sebi na dom, ter mu popravljaj njega umotvore. Po glasbeni vrednosti razredujem jaz Kocijančičeve napeve tako-le: 1. Oblačku, 2. Njega ni, 3. Majnik, 4. Lehko noč, 5. Izpoved, 6. Vabilo (naj bi bilo pisano v A-dur), 7. Danes tukaj, 8. Slovo, 9. Vojaško. *

Tako moj brat o Kocijančiču. — Kakor se mi zdi, spisal je rajniki moj brat pričujočo kritiko na željo g. Ignacija Gruntarja, sedaj bilježnika v Logatci. Ta gospod ima menda tudi kritikovane skladbe v rokah. Ako bi mu moje besede kaj veljale, svetoval bi mu, da odpošlje omenjene skladbe kakemu veščaku v pregled, kajti niso brez vsakega pogreška in uže moj brat je za svojega žitja rekel: »Ako bi bile Kocijančičeve pesni namenjene tisku, trebalo bi sem ter tja pile.«

Bog daj, da bi se lepe skladbe nadarjenega a prerano umrlega našega Kocijančiča skoro obelodanile njegovemu imenu na čast, nam Slovencem — na slavo!

V hrvaškem deželnem zboru je bil prebral dopis ogerskega ministra Szaparyja, v katerem obeta, da se odpravi Davidov madjarski tečaj, da se le na zagrebškem vseučilišču napravi stolica za madjarski jezik, ki Hrvatom pomore — v madjarska nebesa.

Na Ogerskem se je končal državni zbor 21. t. m. Ker ni še dovršil zakona o ogersko-hrvaški nagodbi, zato pride ta na vrsto še le v prihodnjem zborovanju meseca septembra ali oktobra.

V četrti seji hrvaškega deželnega zbora je poprejšnji finančni vodja Ivan Bartolović živimi barvami slikal, v kako škodo pride Hrvatska po nove nagodbi z Ogersko. Ker največji mož o finančnih zadevah tako govori, potem pač ni dvombe, da so Hrvatje prišli z nagodbo z dežja pod kap.

Tuje dežele.

Konferenca v Berlinu je končana. H grškemu kraljestvu imajo pripasti: skoro vsa stara Tesalija, skoro vse okrožje Larise, v Epiru ima biti meja zagorska pokrajina, janinski severni rob, reka Kalama do jonskega morja. Grško pridobi 330.000 prebivalcev, mej katerimi je šest del muhamedanov in 7000 judov. — S tem sklepom pa Grška še nič ni pridobila, ker je gotovo, da bo turška vlada delala zavere i da albanska liga ne bo rok križem držala.

Ruski časniki trdijo, da bo vse delo berlinske konference brezuspešno, ker se vlade ne bodo mogle zediniti o tem, kako bi se Turčija prisilila, da izvrši dotične sklepe. Da bodo Grki imeli še dosti zaprek, to je gotovo, ne le od Turčije, temveč tudi od Albanecv, ker ti gotovo ne dajo brez krvavih bojov iz rok Janine, ki se ima združiti z grškim kraljestvom.

Ruski car je ukazal, da se imajo v letu 1881 mirovna sodišča ustanoviti v deželah Livland, Esthland in Kurland. Taka sodišča so na Ruskem že mnogo koristila.

Bolgari zahtevajo združenje sedanje Bolgarske z Rumelijo, bolgarski knez Aleksander je nedavno rekel: Ali moram jaz iti v Filipopol, ali pa knez Vogorides v Sofijo. Združijo se tudi gotovo i čas temu ni več daleč.

Turčija je zgubila tudi uže svojo veljavo v očeh tistih časnikov, kateri so jo mej zadnjo vojno tako veličali; stara »Presse« pravi: »Turčija ni več država, i tudi nobene vlade več nema«. Pozno je prišlo temu časniku to prepričanje, a prišlo je vendar.

Na Francoskem so se politični hudodelci pomiloščili. Francoski časniki zaradi tega zelo hvalijo Gambeto, ki je v parlamentu dotični predlog stavil ter s znano svojo zgovornostjo tudi dosegel, da je bil sprejet.

V Rimu se je duhovščina pri zadnjih volitvah v mestni občinski zbor živahno vdeleževala in v več okrajih tudi zmogla. Papež je zaradi tega dotičnim duhovnikom čestital.

V angleškem parlamentu so bile zadnji teden burne seje. Voljen je bil namreč v parlament brezverec Bradlaugh, ki ni hotel prisesti. Zaradi tega je zbornica sklenola, da ne sme hoditi v parlament. Bradlaugh pa je vendar prišel i razsajal v njem, zato ga je zbornica odstranila i pod varstvo dela.

DOMAČE STVARI.

Južna železnica se je na vse kriplje prizadevala, da bi še dalje bila davkov prosta, pa zaman i zabadava, vlada je vse prošnje i zvijače odbila. — Tako je prav, če mora ubogi kmet plačevati davke, zakaj bi jih pa milijonarji ne, kakor je to bilo pod prejšnjo vlado?

† **Pater Benvenut Crobath**, široko po Slovenskem znan i povsod čistan i ljubljen, za slovenski narod jako zaslužen frančiškan, je 20. t. m. v Ljubljani v 75. letu svojega življenja umrl. Spremilo ga je na boljši svet brez števila zvestih prijateljev — dobrih del.

Madjarski jezik na Hrvaškem. V madjarski tečaj v Zagrebu je uže vpisanih 90 oseb. Na sv. Antona dan so ti učenci izbrali petorico, ki je šla Antonu Davidu, novemu hrvaškemu mesiji poklanjat se i čestitat mu, ker je uvel toliko potrebnega madjarski jezik. Nu, ti ljudje se klanjajo madjarskemu bogu, za zveličanje jim tedaj ne bo treba skrbeti.

Cesar je čestital goriškemu pokneženemu višjemu škofu Gollmayerju k 25. obletnici njegovega škofovanja z lastnorodnim pismom.

V seji tržaškega mestnega zbora dne 23. t. m. je mestni svetovalec Burgstaller priporočal županu, naj se vse stori, kar je mogoče, da se trina uš iz Istre ne zanese v tržaško okolico. Župan je zagotovil, da se nič ne opusti, da se to doseže.

† **Dr. F. Brauner** je umrl 21. t. m. v Pragi. Rajniki je bil eden izmed prvih čeških rodoljubov in učenjakov ter je uže od leta 1848 delal za češki narod.

Novo tiskarnico je nedavno odprl naš rojak, g. Fr. Heala v palači Diana, nasproti cerkve novega sv. Antona. Preskrbena je z vsemi potrebnimi prav dobro, postrežba je točna i cene nizke. Zato jo priporočamo Slovencem, ki imajo tiskarna dela.

Pisanke za slovenske lepomisje je izdal gospod Ivan Lapajne v Krškem. Te pisanke so pred vsemi družinami priporočila vredne, ker se otroci, kateri jih rabijo, nehoté tudi zemljepisja učé. Imajo na zadnji strani zemljevid avstrijsko-ogerske države, ali pa kranjske vojvodine, obdane od koroške, štirke, primorske in hrvaške dežele. Na družih pisankah nahajamo navadno kako zverino ali kako drugo podobo brez okusa in poduka.

Slovansko podporno društvo v Trstu bo imelo v nedeljo 4. julija v dvorani pri Zelenem hribu (Monte verde) ob 5. popoldne občini zbor. — Dnevni red:

1. volitev tajnika, 7 odbornikov in 6 namestnikov; 2. predlogačenje nekaterih točk društvenih pravil.

Vsak ud mora se sabo prinesiti spoznavalni listek, in kedor se ni v pregled dal knjižice, tudi to. Odbor.

Za častne občane je izvolila občina trga Motnik ob štajarskeji meji ministra Taaffeja, grofa Hohenwarta in kranjskega deželnega načelnika Winklerja.

Toča na Pivki je pobila po matenjskem polju skoro vse; mnogo je škodila tudi po zejskem, koškem in rakiškem polju. Revščina je bila tukaj uže lansko leto velika, ljudje celo semena več nemajo, da bi mogli posejati na polje ajde ali prosa. Naj bi usmiljeni ljudje priskočili v pomoč ubozemu ljudstvu.

Novi goriški župan dr. J. Deperis je bil 19. t. m. slovesno vmeščen.

Tristoletnica idriškega rudnika se je od 20. do 23. t. m. slovesno obhajala. Kmetijsko ministerstvo je zanj dovolilo 1000 gld. in gosp. minister Falkenhayn je sam prišel v Idrijo deležiti se svečanosti. Iz Ljubljane so prišli tja gg. deželni načelnik Winkler, deželni glavar vitez Kallenegger, državni poslanci dr. Vošnjak, Pfeifer in Gariboldi. Mesto je bilo lepo okrašeno. Pri obedu je napil minister kmetijstva kranjske deželi, katero je lepo poslalil, deželni prvosednik Winkler v slovenskem jeziku idriškim rudarjem. Nek uradnik pa je imel toliko takta, da je napil uradnikom, to se ve v nemškem jeziku. — Rudniku vodja, gosp. Lipold je dobil častni naslov: »dvorni svetovalec«.

Tisočletnica staroslovenskega jezika v cerkvi se po vsej Dalmaciji slovesno praznuje.

Tisočletnica slovanskega jezika. Mesto Črnomelj je slavilo tisočletnico slovanskega jezika dne 27. junija 1880 z slovesno sveto mašo i pristojno veselico.

Slovanskemu podpornemu društvu so pristopili ko ustanovniki prečastili gospodje: Anton Hrovatin, župnik pri novem sv. Antonu v Trstu, Jurij Jan, dekan v Dolini in njegova Milost, slovanski mecen Jurij Josip Strossmayer, biskup v Djačkovem. — Ko podporniki: Jakob Klemenec trgovec v Trstu, Dr. Franjo Mandić v Trstu, Dr. Ivan Bleiweis, Matija Polić, predsednik »Slovanske čitalnice v Trstu«, plem. dr. Ivan Loser, plemeniti Anton Klodič, šolski nadzornik, Franjo Žitko, Ivan Nabergoj, državni in deželni poslanec, Viktor Dolenc, trgovec, gosp. Kocijančič, inženir »Stabilimento Tecnico Triestino«, Franjo Bakmac, gostilničar, Gašper Bresnik, Ivan Zornik, Anton Kvas, Janez Jerina.

Oznanilo. V zmislu § 49 društvenih pravil naznanja podpisano ravnateljstvo, da je bilo vsled odloka c. kr. kupčijske-pomorske sodnije v Trstu dne 14. maja t. l. št. 5538 vknjiženo v registru za društva »Gospodarsko društvo v Škednju, vknjižena zadruga z neomejeno zavezo«, ki začne svoje delovanje dne 1. julija t. l. in ki obstoji za zdaj samo iz udov, kateri imajo svoje stanovanje v Škednju. Ravnateljstvo ne bo de tad do nove določe drugih udov v društvo sprejemalo.

V Škednju, dne 21. junija 1880.

Gospodarsko društvo v Škednju, vknjižena zadruga z neomejeno zavezo.

Ivan Sancin-Nemec l. r. Lovro Godina-Ban l. r.

Hčere črnogorskega kneza: Zorka, Milica i Stanka, lepe kakor jutranja zarja, bile so minoli teden v Trstu, vračajoč se v Cetinje iz Petrograda, kder so se izobraževale.

V Istri se ima napraviti zemljiška upna banka. Deželni zbor je sklenol dotično pogodbo s kreditnim zavodom na Dunaji. Take banke je Istranom zelo potreba, da se posestniki izvijo karnelom iz oderuških rok.

Cenitev čistega dohodka vsega zemljišča v Avstriji razen ogerskih dežel.

Kakšna je zemlja	Koliko me i v oralih	Koliko je čistega dohodka poprek od orala
Njive	18,467.662	111,965.421 gld. 6 gld. 6 kr.
Travniki	5,391.355	28,872.745 • 5 • 36 •
Vrti	654.467	7,044.337 • 10 • 76 •
Vinogradi	436.844	4,924.688 • 11 • 28 •
Pašniki	4,628.584	4,334.595 • — • 94 •
Planine	2,498.648	727.318 • — • 29 •
Gozdi	17,071.894	24,979.212 • 1 • 46 •
Jezera, močvirja, ribniki	188.593	450.286 • 2 • 40 •
Skup	49,338.047	183,298.580 gld. 3 gld. 72 kr.

Obdačljive zemlje je 49,338.047 oralov, neobdačljive, kder torej nič ne raste in se nič ne pridelava, pa 2,793.851 oralov.

Madjarski jezik na Hrvaškem. Ogersko trgovinsko ministerstvo je začelo proti obstoječemu zakonu dopisovati hrvaške trgovinske in obrtniške zbornice v madjarskem jeziku. Zbornica se je zaradi tega trgovinskemu ministru pritožila. — Madjarščina je kakor — trtna uš.

Štrašen greh. »Triester Zeitung« se nad tem spakuje, da je v Inostan došel nek češki dopis; da pa v Trst dohajajo madjarski dopisi, ob tem se še nikoli ni spotikala, pa tudi o tem ne, da gosposke nemškega jezika popolnoma nezmožnim Slovencem pošiljajo germanske ali italijanske zaplate.

Nesreča. Na sv. Ivana dan je blizu Lanišče strela ubila vrlega gospoda župnika i narodnjaka Zamliča iz Boljuna, i ž njim spremljalca i konja; gosp. Blažiča pa je na nogah poškodovala ter mu tudi konja ubila. Gospodje so bili z birne na potu proti domu.

Uradno zaničevanje slovenskega jezika. Tržaški uradni časnik »L'Osservatore Triestino« prinasa časi kako oznanilo v slovenskem jeziku, a jezik je navadno tako strašansko slab, da je prava kodrečja i poleg tega je še vse polno tiskarskih pomot. — Mi moramo visoko vlado opomniti, da s tako kodrečjo sama sebi spoštovanje podkupuje, sramoti slovensčino i draži slovenski narod, kateri ima vendar pravico zahtevati, da vladni organi njegovih svetinj ne skrunijo.

Tržaškeji družbi Tramway je ministerstvo za notranje zadeve koncesijo za daljših 15 let pogojno dovolilo; mej temi pogoji je najvažniji ta, da mora družba v svojo službo jemati le avstrijske državljane. To je prav dobro, ker doslej se je družba le bolj na tučje ozirala; zelo koristno bi bilo, da vlada tudi Lloyd u enak pogoj stavi, ker tudi pri tej družbi so se v poslednjih letih tučji zelo vrivali.

Matija Mlekuš. V Edinosti popisani slepar, Matija Mlekuš je pred 2. letoma tudi mene počil za 10 gl. z enacimi pretvarami, da ima denar dobiti po pošti i. t. d., prosil me je le za 7 gl. a drobiža nisem imel, dal sem mu toraj desetak; zagotovil mi je, da tretji dan dobim vračilo — a do danes ga še nemam in menda ga tudi ne dobom. Prav, da so tacega goljufa v gosposke suknji deli pod ključ. (V Dolju—Borštnik). Prav zdaj čujemo, da je ušel in uže zopet slepari. — (Ured.)

Gospodarske stvari.

Kako ravnati s trsom po zimi oškodovanim. Zimski mraz je vinogradom prizadel neznano veliko škode. Ta bo tem občutljivejša, ker se zdaj tudi za leto 1881 ni zanašati na dobro vinsko letino. Kajti stari les poganja mladike, katere se le malokde pokažejo rodovitne. To velja posebno še o sortah, ki močno v les rastejo. Večidel so lesne mladike, pri katerih moramo še eno leto čakati, da nam te poženejo iz sebe rodovitnih šibic. Zato bo vinogradar moral v tem slučaju čakati najmanj še do l. 1882. Opravičeno je torej vprašanje, ali se ne da tukaj nič pomagati tako, da bi letošnje lesne mladike se spremenile v rodovitne? Kajti tako bi za drugo leto uže pridobili vsaj nekoliko upanja na boljše trgatve.

Vprašanje ni nič novega. V podobnih zadregah smo bili vinogradarji uže večkrat in skušnje se pokazale, da se da pomagati, ako le prerano neugodna jesen in mrzla zima ne pritisne. Treba je na trsu 2 letošnji mladiki, kateri ste najkrepkejši iz starine prirastli, pri 3. ali 4. peresci odrezati brž, ko ste 8—10 centimetrov dolgi. Vsled tega očesa, ki se nahajajo med pecelnjom listovim in trsom samim, poženo nove in sicer rodovitne mladike. Tako prerezovanje nerodovitnih mladik ni pretežavno delo in je svetovati pri trslih, ki imajo še zdravo deblo. Ako je pa deblo mrtvo in je trs le iz korenin pogubljen, naj se omenjeno prerezovanje opusti. Kajti nove mladike ne bi dozorele več. Kdor pa misli, da bi v njegovem vinogradu omenjeno prerezovanje letošnjih lesnih mladik dobro bilo, ta naj ne odlaga z delom. Prej ko se opravi, tem boljše je. Dobi se namreč več časa za poganjanje, razvijanje, rast in krepljenje novih mladik, da še pred zimo dozore.

(Prakt. Landwirth.).

RAZNE STVARI.

Cesaričina krona. Francoska cesarica Evgenija je darovala svojo krono cerkvi Notre-Dame-des-Victoires v Parizu. Župnik te cerkve, Cjevajon, ni hotel sprejeti tega dragocenega daru, ker za glavo Matere božje ni to, kar je bilo poprej namenjeno Evgenijinej glavi. Vojvodkinja Mouchy je morala krono nazaj vzeti, da jo povrne cesarici, ko pride iz Afrike.

Bosenska deca na Švicarskem. Uže dalj časa obstoji na Angleškem odbor, ki podpira bosenske sirote i se posebno briga za bosensko dečo. Temu odboru ste na čelu južnim Slovanom dobro znani usmiljeni gospi Irby in Johnston. Na trošek tega odbora se mnogo bosniške deče goji na Švicarskem. Za vsako dečo se plačuje 240 gld. na leto. En tak deček je tam prav dobro izvršil 4. gimnazijalni razred. Urednik nekega zagrebškega lista pripoveduje, da je imel v rokah pismo bosenskega dečka, ki se v Švicu goji, i da se ni mogel dosti načuditi i nahvaliti lepemu nemškemu pismu i se nadeja, da bo ta deček danes ali jutri Bosni v veliko korist. — Temu pristavljajo »Pučke Novine« opazko, s katero se tudi mi popolnoma strinjamo. Ta opazka se glasi: Kakor i mi hvalimo plemenito to delo, vendar se ne nadejamo, da bodo taki dečki, odgojeni skoz i skoz nemškim duhom, mogli koristiti svojej domovini. Taki otroci se izročajo tujim rokam, ko še nič ne vedo o narodnih stvarih; dvonimo tedaj, da bi jim na Švicarskem probudili ljubezen do domovine i svojega jezika. Koliko več bi ljudoljubno angleške gospe koristile bosenskem narodu, ako bi mladež pošiljale v Zagreb na vzgojo, ker bi se ona v materinskem jeziku lažje i temeljiteje prisvojila tistih nauk, s katerimi bi mogla danes ali jutri biti koristna svojej domovini.

Prijatelji miru na Ruskem. Oznanili smo uže ustanovitev ruskega društva za mejnarno pravo; danes naj nekoliko več o tem povemo. Pri ustanovitvi so bili pričujoči: vojvoda Peter oldenburški, vojvodčine njegove rodbine, prvosednik ministerskega zbora grof Valujev, tajni svetovalec Pobedonoscev, Giers in Titov, baron Jomini i drugi veljaki. Vojvoda je po cerkvenej slovesnosti pričnuječe tako le nagovoril: »Njegovo veličanstvo cesar Aleksander je blagovolil društvena pravila potrditi ter mi je dovolil, prvosedstvo prevzeti. Mislim, da smo začeli najboljši s tem, da smo najprej prosili božjega blagoslova.« Potem se je gorko zahvalil vtemeljiteljem, baronu Jomini, profesorju Martens

in državemu svetovalcu Poggenpohl. Društveni namen je svet, ker uvaja glavne nauke mejnarodnega prava v vseljnost, narode tesneje veže in jim lajša bremena, katere vojna nalaga vladam i narodom. Če tudi zdaj žalujemo (ker je umrla cesarica), če tudi so časi oblačni, vendar se od daleč lesketa dobrodejna zvezda miru. Ko se povrne v kočje blagostanje, bodo tudi prestoli varni. Mir je splošna želja. V ruskem grbu je sveti Jurij, ki je zmaja umoril; ta zmaja je vojna, vitez Jurij pa preljudi naš car. Pijmo na zdravje našemu carju Aleksandru. — Vojvodi je odgovoril Valujev: »Naravno je, da je bil izvoljen vojvoda, ki je vse svoje življenje posvetil dobri deli, za načelnika društva, katerega namen je mir. Lepo napredovanje dobrotelnih družb pod vojvodino skrbjo nam je poročstvo, da bo tudi ta novo ustanovljena družba uspešno delala. — Starosta Pobedonoscev je poudarjal, da vojvoda ni le svojega življenja posvetil prizadevanju po dobrih delih, temuč tudi praktičnim delom, ker je svoja prizadevanja izvrševal. To je dobro znamenje za društveni uspeh. Baron Jomini je potem društvene namene razjasnil. V sled napredovanja izobraženosti dobiva prava dvojno važnost i povsod si pridobi veljavo nad silo. Več društev je, v katerih se posvetujejo v mejnarodnem pravu večji, visoko spoštovani možje v prašanjih, o katerih se vlade dogovarjajo, v taci prašanjih, ki le prerada vojne bude. Za prav so spoznali, da vsak narod podari kamen za hram miru. Ta društva, ako se pomnože, bila bi vest izobraženega sveta. Drugi društveni namen bode ta, zediniti v mislih posamezna društva, v kateri neutralnej državi posvetovati se v prašanjih, o katerih se dogovarjajo vlade, sicer brez upliva na vlade, pa z uplivom na javno menjenje, tako bi se razvila moralna sodba, ki ne bi brez upliva bila na ljudska zastopstva in vlade. Danes je storjen prvi korak k namenu, kateremu je načelnik vse svoje življenje posvetil, namreč postavljenje prava na mesto sile, da se bratomorni boji ubranijo, i da bo blagostanje v kočah živečega ljudstva podloga moči in veljavi držav in vlad. —

Da bi lepo to prizadevanje postalo meso i kri, kako dobro bi bilo potem na svetu!

Ruska cesarica Marija Aleksandrovna.

Kakor smo ob svojem času objavili, umrla je 3 t. m. po večletnem bolehanju Marija Aleksandrovna, ruska cesarica. Kar je premogla zdravniška umetnost; kar se je moglo storiti z vsemi sredstvi velicega bogastva, da se podaljša slabi plamen caričinega življenja; kar je mogla učiniti najnežnija skrb ljudi, da se jej olajšajo zadnje ure: vse to se je storilo, ali znanost moč ni mogla ubraniti smrti.

Marija Aleksandrovna se je rodila leta 1824 in bila je hči hesenskega velikega vojvoda Ludovika II. Pri krstu je dobila imena Vilhelmina Avgusta, Sofija Marija, katere je promenila, ko je prestopila v pravoslavno cerkev. Vrlo darovita, obdarjena z bistrim umom i zreli misljenjem je vplivala močno na ožnjega svojega soprega ter oživljala rusko višje društvo i dajala odločen tok ruske politiki. Od druge strani pa je bila tiha, dobrodušna i kakor se je v Darmstadt umikala posvetnemu hrupu, taka je ostala tudi v ruskem velikem svetu. Umikajoč se veselje i sijajnosti iskala je svojega življenja sreče v pobožnosti i molitvi in ruska cerkev je imela redko pobožnišo hčer i rusko duhovništvo požrtovalnišo dobrotnico od nekdane luteranske vojvodinje z hesenskega dvora. Zato ni čudo, da so pobožni i goreči duhovniki, kakor dvorski višji duhovnik Bošanov, velik upliv nanjo imeli in jo zbližali onemu krogu, ki je gojeval pravoslavno cerkev v socialnem i političnem življenju.

Vojvodčina ni bila s prva namenjena tadanjemu velikemu knezu prestolnemu nastopniku Aleksandru. Ko je on šel leta 1841 iskat zaročnice, ni bilo nje imena v njemu izročnem izkazu dorastlih vladarskih hčeri. Na popotovanji, na katerem je iskal zaročnice, pozval ga je po naključju v Frankfurtu hesenski veliki vojvoda Ljudevik II na obed. Veliki knez ni nič vedel o vojvodčini, ko je po obedu srečal po vsem preprosto, lepo i krasno mlado deklico, o kateri mu je nek spremljalec povedal, da je vojvodčina Marija. Velicega kneza je nje podoba tako očarala, da je zahteval, naj ga jej predstavijo, i se je potem ves večer z njo razgovarjal. Drugo jutro je rekel grofu Orlovu, ki ga je spremljal na popotovanji, da ni treba več iskati zaročnice, ker jo je uže sam našel. On hoče vzeti Marijo i nobene druge. Pripoveduje se, da je ta vest petroburški carski dvor najživejše iznenadila, ker niso poznali vojvodčine i le toliko vedeli o njej, da je bila jako skrbno odgojena, i na vse moči so se prizadevali, da bi se ženitev zaprečila. Ali car Nikolaj, ki je vse svoje otroke, vzlasti pa prestolnega dediča, presrečno ljubil, odstranil je vse težave. »Vojvodčina Marija«, tako je rekel, »stoji kakor vse nemške princeze v gothskem almanahu. Ona je ljubeznjiva i osreči mojega sina i nas. Carica in jaz želiva, da Aleksander dela po glasu svojega srca.«

(Konec prihodnjice).

Poslano *)

Star pregovor pravi: kdor molči — odgovarja devetim in tega sem se držal jaz, ko sem prebral poslanico v »Sl. Narod.« št. 125. ter mislil vsa nesramna in lažnjiva napadanja pustiti domačej vodi — v perilo. Ker se pa dopisnik one poslanice prav po otročje baha, da mi je zavezal usta i. t. d., zato sem primoran v obrambo svoje časti nekoliko spregovoriti. Kedor tukajšnje razmere pozna, lahko prav sodi, in kedor govori z

*) Za sestavke pod tem naslovom je uroditeljstvo le tliko odgovorno, kolikor mu portava nalaga.

odkritosrčnim človekom, vé tudi, s kom govori. Vse kaj družega je pa brati pisane črke o stvari, katere mu ni znana. Zatorej dovolite č. g. bralcu E. na dan tem le razlogom: Jeli, dragi France, podedoval si poleg dobrega posestva tudi dobro ime — in ljudje starega kopita mislijo, da je še vse tako, kakor je bilo — in da je mladi France tak, kakoršen je bil stari Martin. Toda o tem nečem govoriti, tedaj ad rem:

V tvoji poslanici berem, da nisi imel namena na moj dopis odgovorjati, i. t. d. Prav! Res bi Ti bil bolje storil, da si se z svojo robo skril pod klop — tako kakor si se vozeč po železnici od Bakeka pred konduktajem. Ali pa, da ne bi svoje poslanice bil poslal tiskati, ampak zakopal jo sredi vasi v zemljo, ker zato bi te gotovo ne bil nobeden pri sodnji tožil in bi Ti ne bilo treba plačevati kazni, kakor se Ti je godilo, ko si sredi vasi zakopal krepanega konja! Ti praviš, da je tu 95 % bivačjega ljudstva proti izpeljavi znanega grabna; ne rečem, da ni o tem nekaj resnice, zakaj če vrhi 95 % še doštejemo vse nazadnjake, Tebi enake — še ne dobomo tistiga števila ostalih, katero imajo oni, ki so za napredek uneti, ki močvirje dobro in temeljito poznajo ter tudi za prihodnost kaj mislijo. Niso pa Tebi enaki, ki imaš posestvo še ne 50, pravim petdeset seznjev proč od omenjenega grabna, pa nisi vedel, je li prav ali ne, vendar pa si kar tja v en dan proti svoji navadi za moj predlog glasoval! Zakaj se nisi, ker si mož visoke modrosti in jasnih možjan, mojemu predlogu koj upri? Zakaj se nisi razpisu očitne dražbe z vsemi svojimi močmi upri? — saj si vendar po svojih domišljijah veljavna oseba! — Zakaj si se dražbe vdeležil in tudi en oddelek grabna prevzel? Tukaj ti moram omeniti, da bi gorje bilo našej občini, ko bi Ti imel nje krmilo v rokah; v dokaz naj bo to, da si od vsacega dotičnega posestnika 20 kr. več tirjal, nego je šlo! Star pregovor se glasi: kdor ni pri kr. zvest, ta ni tudi pri gl. Ali ni pri častnej službi sramota iskati dobička? Ti se tudi huduješ nad dopisnikom E., ter ga z mlečno barvo opisuješ. Na to Ti moram v obraz povedati, da si Ti še danes pri vsej svoji starosti v posestvu 32 pustnih vtorkov dovelj mlečen ter tudi ne veš nobenega prava razsojati. Da temu ne bi tako bilo, gotovo ne bi se spotikal ob mojem gospodarstvu. Le vsak zase — in prav bo vsem! Občini stvari pa ni utikati mej posameznosti, to sem Ti prilično rekel v obraz.

Kaj bi bil Ti rekel pred časom, ko si nehal mesariti, ko bi bil jaz v časopisih razglasil: Cukal je mesarico na cvek obesil, ker ni v štali več, i. t. d. ali verjemi mi, smilil si se mi! Ti praviš, kdor količ kaj glavo po konci vzdigne, vidi, kako čistim svoje posestvo. — Temu se moram čuditi, da Ti, ki vedno potuhlo v tla gledaš, prav ob mojem posestvu glavo po konci nosiš. Gotovo mora biti moje posestvo mikalno! Iz tega lahko sklepam, da te to jezi. Če je temu tako, žal!

H koncu praviš, da si ne boš več nad mano mazal svojega, brez madeža čistega imena i. t. d. Prašam Te, povej mi, kaj veš umazanega od mene? Operi prej sam od sebe smrad krepanega, sredi vasi zakopanega konja in skribi zase, za druge pa prepusti skrb družim, vsacemu zase. Trdim Ti v obraz, da si enak evangelijskemu farizeju, ki je molil: Hvalim Te, moj Bog i. t. d., žalostno!! K vsemu temu ne morem drugega reči, nego: Bog ti odpusti, saj ne veš, kaj delaš; Bog naj ti pošlje žarek milosti, da prideš k spoznanju! Pride pa čas, ko svet spozna, kdo da ima prav. Ti, dragi moj France pa, ako ti ni vse to po volji, deni me na zatožno klop.

Janes Borstnik
posestnik v Dolju.

Tržno poročilo.

Precej živahna je postala trgovina v zadnjih dneh, zadnje čase ni bilo dosti žitnih kupcev, ker se je bilo nadejati, da cene padejo, kar se je tudi zgodilo, zato pa je zdaj trgovina bolj oživela.

Kava — še vedno v prav dobrem menjenji po nekoliko viših cenah; prodalo se je obilo.

Olje — naročil jo bilo obilo, prodajalo se je tudi po viših cenah.

Riz — precej mlahova kupčija po starih cenah.

Mast slanina, prav živahna kupčija po viših cenah.

Petrolje — je zopet zdatno poskočilo, danes stane uže 13 gld. in še ga zadržujejo, ker se nadejajo, da cene še poskočijo.

Domači pridelki — prav mlahova trgovina.

Žito in moka. — Cene se zopet nekoliko padle v sled ugodnih poročil iz žitornih dežel.

Les — prav slaba kupčija po nizkih cenah.

Vrednostni papirji so ostali, kakor so bili.

Dunajska Borsadue 28. junija.

Enotni drž. dolg v bankovcih	73 gld. 80 kr.
Enotni državni dolg v srebru	74 » 55 »
Zlata renta	88 » 85 »
1860. državni zajem	133 » 50 »
Delnice narodne banke	827 » — »
Kreditne delnice	284 » 80 »
London 10 lir sterlin	117 » 15 »
Srebro	— » — »
Napoleoni	9 » 25 »
G. kr. cekini	5 » 55 »
100 državnih mark	57 » 60 »

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Čest. gosp. dopisnikom: Ne mi, ampak naše razmere so krive, da vedel ne moremo objaviti dopisov, ki nam dohajajo v ponedeljek, ali celo vtorek, v prvi prihodnji številki. Mi imamo namreč le enega stavec i ta ima ves teden posel z Edinostjo. Vtorek ima opravilo s tiskarskimi popravki i s kratkimi vestmi, katere je treba v list uvrstiti, v ponedeljek pa vedel dolgih reči ne more več staviti, ker bi preveč časa izgubil i bi tedaj list moral zakesniti. Prosimo tedaj čest. gosp. dopisnike, naj nam, ako jim je mogoče, vsaj do nedelje pošljajo dopise, da nam bo mogoče njih željam ustreči.

Dedič Karasinskih jantarskih nabavališč
čestitajo si naznanjati svojim kupovalcem,
da so vsled bogatih najdb v svojih jamah
ceno jantarja za 80% znižali.
S to čudovito nizko ceno upajo ohraniti
dobro ime naravnemu jantaru, kateremu ga
spodkupujejo nič vredne i zdravju š odjive
ponaredbe. — Cene iz

**garantiranega
naravnega jantarja**
izdelanih
cigarnih — cekv, močnih,
v krasnih okvirih.

Št.	Cnt.	gld.	gld.
I.	12 dolge poprej 30,	zda le 5.—	
II.	10 » » »	16 » » 4.—	
III.	9 » » »	12 » » 3.—	
IV.	8 » » »	10 » » 2.50	
V.	7 » » »	8 » » 2.—	
VI.	6 » » »	6 » » 1.—	

Cigarne — cekve, tanjke.

Št.	Cnt.	gld.	gld.
I.	10 dolge poprej 15,	zda le 3.—	
II.	9 » » »	40 » » 2.50	
III.	8 » » »	8 » » 2.—	
IV.	7 » » »	6 » » 1.80	
V.	6 » » »	5 » » 1.50	

Za zgoraj omenjene cene smo odgovorni
štiri tedne od dneva tega oznanila, pridru-
žimo pa si, da utegnemo potem cene povišati
Naroča naj ee pri našem pooblaščenem
gospodu

W. Henn na Dunaji,
X. Bez., Dampfgasse št. 11.

Naravna velikost 10 Cnt. dolge cigarne-cekve. Pošiljajte se vrše proti poslani na- Naravna velikost 10 Cnt. dolge cigarne-cekve. ročnini ali povzetji. (8)

Le enkrat

se ponuja tako dobra prilika, da se more izvrstna ura za polovico cene kupiti.

Velika razprodaja.

Po vsej Evropi nastale političke razmere se tudi Švica niso ognolo i zato se je mnogo delalev izselilo, vsled česar se rušijo tudi fabrike. Tako je i prva najznamenitjša urarnica, katero mi zastopamo, zdaj zaprta i nam poverjena razprodaja njenih izdelkov. Tako imenovane Washington žepne ure so najboljše ure na svetu, izvenredno krasno vrezljane i vezene i po ameriškanskem sestavu napravljene.

Vse ure so na sekunde repasirane i mi dajemo po-
roštvo za vsako uro na 5 let.

**Za dokaz gotovega poročstva i
stroge solidnosti se s tem javno
obvezujemo, da hočemo vsako uro,
ki ni po volji, nazaj vzeti i zamenjati.**

1000 žepnih remontoir ur, navijajo se brez ključa, s kri-
stalnimi zaklopcem, izvenredno točno na sekunde reguli-
rane, razen tega po novem načinu elektrolitniški pozla-
čene, z verižico, medaljonom itd. poprej gold. 25, zdaj ena
le po 10 gold. 50 kr.

1000 krasnih ur na kotvo iz srebro-nikla, na 15 rubinih,
z emajliranim kazalom, s kazalom za sekunde, kristalnim
plošnatim steklom, poprej gold. 21, zdaj ena le gold. 7.35,
vse na sekunde repasirane.

1000 ur na vreteno, z izreženim zaklopcem iz srebro-nikla,
kristalnim plošnatim steklom, na 8 rubinih, najnatančnejše
repasirane, z verižico, medaljonom i žametnim etuisom,
poprej gold. 15, zdaj ena le gold. 5.60.

1000 ur na kotvo, iz čistega 13 lotnega srebra, po e. k.
puncovnem uredu pregledane, na 15 rubinih, razen
tega električno pozlačene, najnatančnejše regulirane. Te ure
so poprej stale 27 gold., zdaj pa stoje le gold. 11.40.

650 ur za gospé iz pravega 13 lotnega srebra, po e. k. punc-
ovnem uredu pregledane, na 8 rubinih, krasno i jako
dčno pozlačene, z beneško verižico okoli vratu vred, vel-
jale so poprej gold. 28, zdaj pa le gold. 16 ena.

1000 Washington remontoir žepnih ur iz pravega
13 l. teškega srebra, po e. k. puncovnem uredu pre-
gledane. Poroštvo se daje, da so najtočnejše na sekunde
repasirane, notranja sestava je iz nikla i teh ur ni treba
nikoli popravljati. Taka ura je veljala poprej gold. 35,
zdaj pa se dobiva za neverjetno ceno 16 gld. Razen tega
se dobiva z uro vred zastoj verižica, medaljon, etui iz ža-
meta i ključ.

1000 pravih zlatih ur za gospé, na 10 rubinih, prej 40
gold., zdaj 20 gold.

1000 remontoir ur iz pravega zlata za gospode ali gospé,
prej 100 gold., zdaj 40 gold.

650 ur za zid z najplešnim emajliranim okvirom in bitnim
kladivom, poprej 7 gold., zdaj le 3 gold. 75 kr.

650 ur budilnic z udarcem, ki prav dobro tolče, najnatančnejše
regulirane, tudi pripravne za mizne pisarje; poprej 12 gold.,
zdaj le 4 gold. 18 kr.

650 ur z nihalom v najlepše izdelane visoke gotiškej oma-
rici, navijajo se vsacih 8 dni, najtočnejše na čas regulirane,
izvenredno lepe i krasne. — Ker ima taka ura še po 10 let
dvojno vrednost, ne imela bi se v nobeni hiši pogrešati,
posebno ker je taka res krasota sobi. Take ure so poprej
veljale po 35 gold., zdaj pa izjemno le 15 gold. 75 kr.

**Kadar se naročujejo ure z nihalom,
treba je priložiti zagotovščino.**

Napis:

RAZPRODAJA UR

urarnice Ph. Fromma.

Dunaj, Rothenthurmstrasse št. 9,
(4) partiere.